

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ВІЙСЬКОВА АКАДЕМІЯ (м. ОДЕСА)
Рада молодих вчених Військової академії

СПІВОРГАНІЗАТОРИ:

ДЕПАРТАМЕНТ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

**ЦЕНТРАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ МІНІСТЕРСТВА
ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

**ІНСТИТУТ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»**

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**«НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ»**

**Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти
та молодих учених**

20 березня 2025 року

м. Одеса

Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти та молодих учених: Національна безпека країни в умовах воєнного стану: проблеми та шляхи їх вирішення: зб. матеріалів всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Одеса, 20 березня 2025 р.). – Військова академія (.), 2025. – 474 с.

*Рекомендовано до друку
Вченою радою
Військової академії (м. Одеса)
протокол №10 від 01.04.2025 р.*

Програмний комітет Військова академія (м. Одеса)

Д. ЛІСОВЕНКО канд. техн. наук, доц.
В. ГЕОРГІЄВ канд. пед. наук, доц.
Ю. МАКСИМЕНКО канд. техн. наук, доц.
В. ДРУЖИНІН, доктор філософії
Д. ПУГАЧОВА, О. ГОРОШКО,
П. БОРДІЯН. В.СУСЛОВ

С ОРГАНІЗАТОРИ:

Логотип	Назва підрозділу співорганізатора
	Департамент кадрової політики Міністерства оборони України АНДРУСЯК М. В. – директор Департаменту кадрової політики Міністерства оборони України, полковник
	Центральне управління цивільно-військового співробітництва Генерального штабу Збройних Сил України КУТКОВ О. О. – начальник Центрального управління цивільно-військового співробітництва Генштабу Збройних Сил України, полковник
	Науково-методичний центр кадрової політики Міністерства оборони України ЗОЛОТОВ А. В. – т.в.о. начальника Науково-методичного центру кадрової політики Міністерства оборони України, полковник АКІМОВ О. О. – старший науковий співробітник Науково-методичного центру кадрової політики Міністерства оборони України, доктор наук з державного управління, професор, Заслужений економіст України
	Одеський державний університет внутрішніх справ КОРНІЄНКО М. В. – перший проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, полковник поліції, доктор юридичних наук, професор ДОМБРОВАН Н. В. – начальник відділу організації наукової діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції
	Інститут Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія» КІРІАКІДІ М. В. – начальник Інституту Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія», PhD, капітан 1 рангу ГАВАЛЮХ О. С. – заступник начальника Інституту з навчальної та наукової роботи – начальник навчального відділення Інституту Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія», кандидат військових наук, капітан 1 рангу ЧАУС О. В. – начальник науково-організаційного відділення Інституту Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія», капітан 2 рангу

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова – полковник, канд. техн. наук, доц. Д. ЛІСОВЕНКО

Секретар конференції – науковий співробітник науково-організаційного відділу, працівник ЗСУ, канд. екон. наук О. АЛЬБЕЩЕНКО

Члени організаційного комітету:

Заступник начальника науково-організаційного відділу, підполковник О. ШТОГРІН

Провідний науковий співробітник, канд. психол. наук працівник ЗСУ Ю. ОВСЮК

Старший помічник начальника науково-організаційного відділу, майор В. ЩЕРБАКАН

Старший викладач кафедри ракетно-артилерійського озброєння факультету підготовки спеціалістів ракетно-артилерійського озброєння підполковник Д. МАКСИМЧУК

Доктор філософії підполковник В. ДІДИК

Викладач кафедри забезпечення військ (сил) підполковник А. ВЕНЦЮК

Викладач кафедри іноземних мов старший лейтенант А. ГОРЛІЧЕНКО

Ад'юнт науково-організаційного відділу підполковник І. МІКРЮКОВ

Ад'юнт штатний майор О. БОНДАРЕНКО

Молодший науковий співробітник науково-організаційного відділу, працівник ЗСУ

О.І. ЛЮБІЧАНКІВСЬКИЙ

Керівництво Військової академії (м. Одеса), Вчена рада та організаційний комітет конференції щиро дякують Вам за надіслані тези та безпосередню участь у науковому заході.

Ми щиро цінуємо Ваш внесок у розвиток наукової дискусії та прагнення до спільного пошуку рішень актуальних проблем сучасності. Віримо, що вже найближчим часом матимемо змогу проводити конференції в очному форматі, де в атмосфері живого спілкування зможемо обмінюватися ідеями, досвідом і презентувати практичні результати досліджень, спрямованих на відбудову та післявоєнний розвиток України.

2. **Partnerships with foreign Military Academies.** Collaboration with NATO-affiliated educational institutions, including the Lithuanian Military Academy, would facilitate joint courses, faculty exchanges, and knowledge sharing.

3. **Participation in international educational programs.** Encouraging Ukrainian cadets to engage in international military education initiatives would provide valuable exposure to foreign colleagues, improve linguistic competence, and offer practical experience in an international military environment.

4. **Curriculum development.** Language training should be integrated into military specialties rather than treated as a separate subject. This ensures that foreign language learning is directly applicable to practical military tasks.

5. **Professional development of teachers.** Foreign language teachers should have a high level of qualification and be aware of the specifics of military terminology. For this purpose, it is important to organise trainings and seminars for teachers, which will allow them to better focus on the needs of cadets.

Conclusions

The experience of the Lithuanian Military Academy demonstrates the effectiveness of a systematic approach to language training for military personnel, combining general linguistic requirements with the specific demands of the military profession. Adapting and implementing this model in Ukrainian higher military education institutions, while considering national characteristics and the needs of the Armed Forces of Ukraine, will improve military training quality and facilitate Ukraine's integration into Euro-Atlantic security structures.

Сергій ДОЛЯ

Віктор ПУРНАК, доктор філософії, доц.

Київський інститут Національної гвардії України (м. Київ), Україна

ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ОСВІТИ У ФАХІВЦІВ СФЕРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Важливість якісної підготовки фахівців для забезпечення національної безпеки України. В умовах сучасних внутрішніх і зовнішніх загроз ефективність національної безпеки України напряму залежить від рівня підготовленості фахівців у сфері безпеки і оборони. Сучасна сфера безпеки вимагає не тільки високого рівня професійної компетентності, але й уміння адаптуватися до умов, що швидко змінюються, приймати нестандартні рішення під час служби.

Навчальний процес є актуальною проблемою у сфері національної безпеки. Це застарілі освітні програми. Значна частина навчальних курсів не розглядає сучасні виклики, зокрема гібридні загрози, інформаційні та кібероперації, невелика інтеграція практичних занять і моделювання ситуації, навчання часто носить теоретичний характер з мінімальним залученням тематичних досліджень, моделювання або реальних ситуацій. Недостатній рівень володіння мовами, особливо англійською, для роботи в міжнародних структурах. Обмежений кадровий потенціал вищих навчальних закладів. Вчителі не завжди мають практичний досвід роботи в секторі безпеки або минулу практику в реальних умовах. Недостатня інтеграція передового досвіду країн-членів НАТО, точковий підхід до підготовки фахівців у різних підрозділах. Потребують оновлення освітні стандарти, програми та вимоги до навчання персоналу. Теоретичні підходи до вдосконалення підготовки фахівців у сфері національної безпеки. Формування критичних професійних компетенцій: аналітичне мислення, стратегічне планування, володіння сучасними технологіями.

При системному підході освіта має ґрунтуватися на єдиній системі підготовки, що відповідає потребам усіх складових сектору національної безпеки, включаючи правоохоронні органи, органи державної влади та громадський сектор. Модульний підхід, гнучка структура освітніх програм, що дозволяє швидко змінювати зміст курсу відповідно до актуальних загроз і потреб, багаторівневе навчання, поєднання базової освіти, професійних курсів, післядипломної освіти та системи безперервного професійного розвитку, практико-орієнтоване навчання. Розвивати зв'язок теорії з практикою шляхом використання методики, тактичних вправ, стратегічних ігор. Практичні стратегії

вдосконалення професійного навчання шляхом розробки інтегрованих між факультетських освітніх платформ. Система спільного навчання, яка забезпечить спільне навчання представників різних відомств для забезпечення координації дій. Запровадження навчальних курсів з гібридних загроз, інформаційної війни, кіберзахисту, енергетичної безпеки, психологічних операцій. Створити мережу центрів стимуляції. Навчальні комплекси, які імітують реальні бойові, кризові та гібридні сценарії для підвищення ефективності прийняття рішень у реальному часі. Залучати до навчального процесу практиків сектору безпеки, ветеранів та міжнародних експертів. Інтеграція компонентів психологічної підготовки в освітні програми. Враховуючи психологічний стрес у секторі безпеки, розвиток особистої стійкості є критично важливим. Впровадження програм з тактичної медицини та медичного обслуговування. Оновлення матеріально-технічної бази закладів освіти. Створення сучасної навчально-матеріальної бази та командних центрів для практичної підготовки. Стимулювання академічної мобільності та стажування у провідних закордонних навчальних закладах.

Роль міжнародного співробітництва. Запровадження спільних освітніх програм з навчальними закладами країн НАТО. Спільна магістерська та сертифікаційна програма за участю зовнішніх викладачів та практиків. Організація спільних навчань і тренувань з міжнародними партнерами та участь у багатонаціональних командно-штабних навчаннях для відпрацювання координації в міжнародних операціях, а також участь у адаптації стандартів НАТО. Впровадження стандартів взаємодії, тактичних прийомів, протоколів зв'язку, розробка програм обміну для викладачів та курсантів. Вивчення кращих практик та впровадження сучасних методів навчання, розвиток співпраці з міжнародними організаціями: ООН, ОБСЄ, ЄС для розробки навчальних програм миротворчості та реагування на надзвичайні ситуації.

Реформування системи професійної підготовки фахівців у сфері національної безпеки має ґрунтуватися на засадах системності, інноваційної та практичної спрямованості. Враховуючи динамічні загрози, слід зробити акцент на розвитку систем міжвідомчої освіти, інтеграції кращих світових практик, створенні сучасної інфраструктури навчання, постійному підвищенні кваліфікації спеціалістів. Лише комплексний підхід дозволить сформувати високопрофесійний кадровий потенціал для забезпечення національної безпеки України.

Андрій ЗОЛОТОВ

Науково-методичний центр кадрової політики Міністерства оборони України

СИСТЕМОГЕНЕЗ ЛІДЕРСТВА ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИХ КАДРІВ

Актуальність дослідження. У сучасних умовах зростання вимог до якості управління в Збройних Силах України (далі – ЗСУ) особливої ваги набуває формування ефективного військового лідерства. Системогенез лідерства як науковий підхід дає змогу комплексно дослідити процес становлення лідерських якостей у військовослужбовців, що є важливою складовою їхньої професійної підготовки, а урахування системних чинників розвитку лідерства сприяє підвищенню рівня бойової готовності, згуртованості підрозділів і ефективності виконання завдань в умовах гібридної війни.

Постановка проблеми. Сучасні умови ведення бойових дій, високий рівень динаміки та непередбачуваності операцій висувають підвищені вимоги до якості військового управління. Проте чинна система підготовки військових кадрів недостатньо орієнтована на розвиток лідерських компетенцій як системного явища, що зумовлює потребу в науковому осмисленні системогенезу лідерства як важливої складової професійного становлення військових фахівців [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ф. Гернік, М. Ельбе та Г. Ріхтер проаналізували теоретичні засади військового лідерства, наголосивши на важливості соціального та політичного контексту. Науковці Ф. Кілуанже, К. Роуко і А. Сілва дослідили лідерство у VUCA середовищі, акцентуючи на гнучкості та емоційній стійкості. Ф. Дієс та П. Мартінес-Моран висвітлили формування лідера як результат природних якостей, середовища й навчання. С. Даніель описав практичну реалізацію підготовки лідерів ЗСУ в межах операції UNIFIER. У публікації Сил ТрО ЗСУ розкрито концепцію Mission Command як основу децентралізованого військового лідерства.

Світлана ГАНАБА <i>Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (м. Хмельницький), Україна.</i>	
«МИСТЕЦТВО ВІЙНИ» СУНЬ-ЦЗИ: СТРАТЕГІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	369
Тетяна ГАРАГУЛЯ, Олександр КОЛЕСНИК <i>Військова академія (м. Одеса), Україна</i>	
САМОРОЗВИТОК НАУКОВО – ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА – ЦЕ ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ВИПУСКНИКА – ОФІЦЕРА – ЛІДЕРА ДЕСАНТНО – ШТУРМОВИХ ВІЙСЬК ТА МОРСЬКОЇ ПІХОТИ	371
Світлана ГЛАДЧЕНКО <i>Військова академія (м. Одеса), Україна</i>	
ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ	372
Костянтин ГОРБАЧОВ, Яна ГОРБАЧОВА, Володимир КУЦЕНКО <i>Національний університет оборони України (м. Київ), Україна</i>	
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ОПЕРАТИВНОГО РІВНЯ	373
Валерія ГРУЗД, Іван СКИБА <i>Житомирський військовий інститут імені С. П. Корольова (м. Житомир), Україна</i>	
ПРОБЛЕМАТИКА АДАПТАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	374
Андрій ДЕЛЯТИЦЬКИЙ, Оксана ТАРАСЕНКО, Олександр РОЗМАЗНІН <i>Військова академія (м. Одеса), Україна</i>	
ВИВЧЕННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	376
Світлана ДИВНА, Олена ЛІСНІЧЕНКО, Олена ОСИПЕНКО <i>Військова академія (м. Одеса), Україна</i>	
РОЛЬ БІБЛІОТЕК ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В ОСВІТІ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	377
Olha DIERNIAIEVA, Bohdan HRYSIUK <i>Military Academy (Odesa), Ukraine</i>	
INTEGRATING INTERNATIONAL EXPERIENCE INTO THE FOREIGN LANGUAGE TRAINING OF FUTURE MILITARY SPECIALISTS	379
Сергій ДОЛЯ, Віктор ПУРНАК <i>Київський інститут Національної гвардії України (м. Київ), Україна</i>	
ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ОСВІТИ У ФАХІВЦІВ СФЕРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	380
Андрій ЗОЛОТОВ <i>Науково-методичного центру кадрової політики Міністерства оборони України</i>	
СИСТЕМОГЕНЕЗ ЛІДЕРСТВА ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИХ КАДРІВ	381
Надія ІЩУК, Михайло ДРОЗДОВ <i>Військова академія (м. Одеса), Україна</i>	
ЩОДО МОТИВАЦІЇ КУРСАНТІВ ВВНЗ ДО НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	383
Владислав КОБЕЦЬКИЙ, Оксана ТАРАСЕНКО, Любов ГАМАНЮК <i>Військова академія (м. Одеса), Україна</i>	
РИТОРИКА ЯК ОСНОВА ВІЙСЬКОВОГО ЛІДЕРСТВА	385
Tetiana KOVALCHUK, Rostyslav KURTANYCH <i>Military Academy (Odesa)</i>	
INTERACTION WITH FOREIGN PARTNERS IN THE FRAMEWORK OF OPERATION «INTERFLEX»	386
Ольга КОСАРЕВСЬКА, В'ячеслав ЛУКОВ <i>Одеський державний університет внутрішніх справ</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІЗ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	387
Назар КРАВЧУК <i>Національна академія Служби безпеки України</i>	
ВІЙСЬКОВА ПІДГОТОВКА ОФІЦЕРІВ ЗАПАСУ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	388